

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. V. Ostenditur primo instanti, non reliquis, dari certam partem gratiæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

SECTIO QUARTA.

Quando, & qua ratione detur augmentum gratiae.

I. *Questio hac de omnium virtutum augmento procedit.*

QUOD de augmento Gratiae hic dicimus, idem de augmento Charitatis, imo & aliarum Virtutum infusarum dicendum, omnes enim cum gratia connectuntur, parique cum ea passu procedunt; dum namque homo iustus per actum supernaturalem, seu in Deo, & ex gratia per Christum elicitem meretur, cuiuscunque demum virtutis sit actus ille, omnes habitus supernaturales, seu virtutum infusarum, etiam Fidei & Spei augentur, & idem cum gratia incrementum accipiunt, omnes siquidem ad interioris hominis renovationem, quam Concilium Tridentinum sess. 6. cap. 7. & 10. ait per merita augeri, spectant, nec enim per unum tantum virtutis habitum, sed per omnes internus animi decor & pulchritudo constituitur.

II. *Statim conferuntur augmentum gratiae, actus etiam remissio debentur.*

Hoc verò Gratiae & Charitatis augmentum, ob quemcunque actum bonum, etiam remissum, statim à Deo conferuntur: ita Gabriël in 1. Dist. 17. quaest. 4. & in 4. Dist. 14. quaest. 3. dub. 3. Vega lib. 15. in Trid. cap. 19. Suarez de Reviviscencia meritorum Disp. 2. Sect. 3. Coninck disputat. 8. de Merito, dubio decimo, num. 171. Tannerus hic, & alii passim. Ratio est: Nullum namque assignari potest tempus commodius, non in hac vita, contingere enim potest, ut nullus per totam vitam actus habitu intensior ab illo homine eliciatur, tunc autem secundum contrariam sententiam auctores, hoc augmentum, & actus remissi primum penitus amitteretur. Nec etiam differri hoc primum potest ad alteram vitam, terminato siquidem viatoris statu, non potest id commodè dari, quod competit viatori, maximè cum gloria in altera vita respondeat gratiae, quam quisque in hac vita habuit, ut docet Concilium Tridentinum sess. 6. cap. 16. Unde omnino gratis diceretur hoc augmentum post praesentem vitam differri.

III. *Volunt aliqui primum illud, seu augmentum dari solum instanti sequente.*

Tandem non est admittendum quod affirmant aliqui, augmentum scilicet gratiae pro quocunque actu, etiam intensiore quam sit habitus, non statim, seu eodem instanti quo elicitur actus dari, sed instanti sequente; sicut enim Sol primo instanti quo fuit produxit lucem, ita non est cur & actus boni meritorie, & Sacramenta ex opere operato, primo instanti quo sunt causa moralis completa, non producant gratiam: alioqui contingere posset, ut actus ultimo vitae instanti elicitus careret omni premio, imo si Sacramentum Baptismi vel Penitentiae ultimo tantum instanti vitae esset completum, sequeretur hominem illum non recipere gratiam, sed mori in peccato.

IV. *Argumentum calculatum concludens ex natura sententiae sequi meritum gratiae infinita.*

Hinc verò non levis oritur difficultas, & in qua contrariae sententiae auctores suam praecipuè fundant sententiam, non posse scilicet actum remissum mereri augmentum gratiae; si enim, inquit, actui remisso meritorio, primo instanti quo est, debeatur certus gradus augmenti gratiae, isque statim sit dandus, si actus ille aliquo tempore duret, merebitur gratiam infinitam; in omni enim tempore determinato, secundum communem sententiam, includuntur infinita instantia, sicut ergo in primo instanti datur determinatum

primum, seu augmentum gratiae, ita & in singulis sequentibus, sed hæc, ut dixi, sunt infinita; ergo merebitur gratiam infinitam, cum singulis instantibus mereatur determinatum gradum.

Sed contra primò: Hoc namque argumentum probaret, neque actui habitu intensiori dari statim augmentum gratiae; si enim ex actu remisso sequitur augmentum gratiae infinitum, à fortiori hoc sequitur ex actu intenso, ut per se videtur manifestum. Deinde ab ipso Vanne, qui illud proponit, solvi hoc argumentum debet in premio accidentali, quod fateretur merito remisso correspondere; idem ergo hic fieri potest argumentum, actum scilicet meritorium remissum, si per aliquod tempus duret, mereri primum accidentale infinitum, cum singulis instantibus mereatur certum gradum accidentalis primum sicut contendit ipse mereri singulis instantibus in contraria sententia augmentum primum essentialis. Tertio: simili argumento quis probaret, quodvis peccatum mortale, imo & fortassis veniale, si per tempus aliquod, quadrantem nimirum vel horam duret, mereri poenam infinitam, quod tamen nec ipsi adversarii concedunt.

Varia à nonnullis hoc loco discuti video de inceptione ac desitione rerum, quae hic omitto, quod ea latè tractaverim in Philosophia, disp. 6. de Generatione, ubi ostendi res etiam indivisibiles, ut Angelum, aut rem aliam spiritualem incipere posse extrinsecè, seu per ultimum non esse, & in tempore, & desinere intrinsecè, seu per ultimum esse, & similiter in tempore. Unde hoc nomine nil vetat meritum, seu actum voluntatis, quantumvis spiritualem, & extensivè indivisibilem, ad unum tantum instans persistere, quod tamen fieri non posse contendit P. Vasquez 1. 2. Disp. 54. capite tertio, ubi ait, sicut non potest actus meritorius produci nisi in instanti, ita non posse eum nisi in instanti desinere; unde, inquit, necessariò durare debet per tempus aliquod divisibile, donec scilicet adveniat aliud instans, in quo destruat. Tempore tamen illo intermedio asserit actum illum durare liberè, cum prius & prius in infinitum ab eo cessare possit voluntas.

Sed hæc parum ad praesentis difficultatis solutionem conferunt, tota enim vis argumenti remanet, cum doceat ipse manere actum per breve saltem tempus, nullum autem est tempus tam breve, in quo juxta hunc philosophandi modum non includantur infinita instantia, & omnes concedunt posse actum meritorium ad aliquod tempus persistere, si ergo in primo instanti mereatur actus primum certum ac determinatum, quidni idem faciet in sequentibus, cum, ut diximus, liberè in eo persistet voluntas, & sicut eum continuat, ita ab illo posset cessare. Praedictus ergo Patris Vasquez discursus vim difficultatis non enervat.

V.

Hoc argumentum probat, sed nihil probat. Singulis instantibus singuli respondent gradus.

Varia in actus ostenditur augmentum illud est meritorium nisi probare.

VI.

Res spirituales & indivisibiles incipere possunt extrinsecè, & desinere intrinsecè.

Actus meritorius non durat necessariò per ultimum tempus.

VII.

Modus philosophandi Patris Vasquez praesentem difficultatem non solvit.

SECTIO QUINTA.

Ostenditur primo instanti, non reliquis, dari certam partem gratiae.

UT ergo quid hac in re verisimilius mihi videtur aperiam, existimo cum Suarez lib. 12. de Gratia, cap. 21. num. 17. & de Reviviscencia merito-

I.

TOM. II.

Alius meritorius primo instanti productionis meretur de terminatum augmentum gratia, non sequentibus.

II.

Meritum ostenditur augmentum gratia dari primo instanti actus.

III.

Ex merito pena ob peccatum reddi arguitur ad meritum primum in iusto.

IV.

Declaratur quo pacto in nullis ex sequentibus instantibus dari possit determinatum augmentum gratia.

V.

Peculiaris in prima actus productio ne difficultas, peculiaris exigit primum.

VI.

meritorum, Sect. 3. Coninck. Disp. 8. de Merito, dub. 10. & aliis actui omni meritorio, etiam remissiori quam sit habitus, deberi, & statim conferri tertium ac determinatum primum, seu augmentum gratia, tempore vero quo post primum instans continuatur, non meretur ullus actus determinatum gratia augmentum in quocunque instanti, nisi novus quasi impetus, seu conatus à voluntate circa actum illum adhibeatur, sed solum unum primum divisibile accipit, majus aut minus pro tempore quo durat actus continuatio.

Quatuor partes habet assertio: prima, nempe actui omni meritorio deberi & conferri primo instanti quo est, primum seu augmentum gratia, præter dicta supra, numero secundo, sic probatur, nam ut bene Coninck citatus, si quis in peccato mortali existens actum Charitatis, vel contritionis eliciat, gratiam eodem instanti accipiet ex merito de congruo, ergo & justus ut quatuor exempli gratia, si eliciat actum Charitatis, saltem intensiorem habitu, recipiet illo instanti certam partem gratia, alioqui justus peiori loco erit quam peccator, quod nullo modo dici potest. Hinc idem inferitur de actu minus intenso, quam sit habitus, si quis namque hic influxus eliciat actum ut sex, secundum adversarios recipiet determinatum gratia augmentum, ergo si justus ut 10. eliciat actum ut sex, determinatum etiam gradum gratia accipiet, alioqui, ut jam dixi de peccatore, peiore loco erit magis quam minus justus, cum hic certam partem gratia recipiat, illi pro actu ejusdem intensiōnis nihil conferatur.

Idem ostenditur è contrario de actu peccati respectu pœnæ; primo namque instanti, quo quis grave aliquod peccatum admittit, meretur certam partem pœnæ, non damni tantum, sed sensus, saltem quoad dolorem, qui in adultis semper pœnam damni consequitur: nulla ergo est ratio cur actui meritorio, in primo instanti non debeatur certum primum, & determinata pars gratia statim in hac vitâ conferenda, & gloriæ in futurâ.

Nunc ergo probanda secunda pars conclusiōnis, in nullo scilicet instanti continuationis, per se loquendo deberi actui meritorio determinatum primum, seu augmentum gratia: primò ergo ostenditur quia id videtur impossibile; si enim quis habens sex gradus gratia eliceret actum meritorium, assignari quidem posset quando septimum gradum gratia acciperet, in primo scilicet instanti quo hic actus producitur, at verò nullum assignari potest instans in continuatione, in quo producat gradus octavus; quocunque enim assignato, inter illud instans & primum infinita secundum hanc temporis constitutionem, ex partibus scilicet in infinitum divisibilibus & punctis, interponuntur instantia, & idem est de nono gradu, & sequentibus; ergo in nullo ex instantibus continuationis mereri hic actus potest augmentum determinatum.

Secundò ostenditur peculiarem esse rationem cur actui primo instanti quo elicitur potius detur determinatum gratia augmentum, quam sequentibus, quia nimirum in primâ ejus productione peculiaris est difficultas, quæ tantâ non est in actus continuatione, ut quotidinâ constat experientiâ; ergo tunc peculiariter exigit primum, quod non meretur in instantibus sequentibus.

Tertiò, nam ut rectè observat Coninck loco supra citato, in actibus ad alterius vel honorem

vel injuriam spectantibus longè aliter se res habet in primâ illorum productione, ac in eorundem continuatione, prout à primâ productione distinguitur. Si enim, inquit, duo coram suo principe stent recto capite, & hanc ei irreverentiam exhibeant, per quadrantem alter, alter paulò diutiùs, puta per mediam horam, hic quamvis duplo diutiùs in illius irreverentiâ exhibitione persistat, nullus tamen censet eum duplo majorem principi injuriam fecisse, sed tantum paulò majorem, quam fecerat alter; ergo communi & morali hominum æstimatione multo plus fit actus alicujus prima productio, quam ejusdem continuatio, quamvis physicè nihil aliud sit actus continuatio, quam continua ejus productio.

Tertia pars assertiōnis, nempe si novus conatus actui addatur, actum meritorium omni instanti determinato, quo hic conatus de novo adhibetur, mereri novum determinatum primum, & augmentum gratia proportionaliter ad conatus majoris vel minoris intensiōnem, probatur; quolibet enim instanti quo novus hic conatus adjicitur, seu quo voluntas de novo in actum illum meritorium influit, censetur moraliter, imò alio modo physicè novus actus, est namque hic influxus productio novi vel restauratio gradus alicujus intensiōnis jam in actu illo amissi; voluntas siquidem ferventiùs agit in initio, & paulatim languescit, ac primum fervorem interimit; quocunque ergo instanti hic fervor augetur, & vel gradus aliquis amissus in actu reparatur, vel alius præexistentibus adjicitur, actui illi novum determinatum debetur primum juxta intensiōnem hujus novi conatus.

Quarta denique conclusiōnis pars, quòd scilicet pro tempore quo post primam productionem actus durat, respondeat ei unum primum divisibile, facillè ostenditur; hoc enim merito & gratia in ratione causæ & effectus moralis commune est cum causis physicis respectu qualitatum naturalium lucis, caloris, &c. non enim singulis instantibus temporis illius divisibilis, quo operantur, producunt certam & determinatam partem illarum qualitatum, sic namque cum hæc instantia sint infinita, producerent qualitates hæsc infinitè intensas, cujus tamen contrarium manifestâ constat experientiâ. Idem ergo pari ratione dicere in præsentî possumus de actu meritorio, mereri scilicet successivè tempore illo divisibili primum, seu augmentum gratia divisibile. Hoc tamen argumentum solum habet difficultatem in constitutione temporis ex partibus in infinitum divisibilibus, & instantibus interpositis; si enim tempus alio modo constituatur, facillè hujus objectiōnis vis eliditur.

SECTIO SEXTA.

Solvuntur argumenta contra hunc modum explicandi augmentum Charitatis, & alia quedam deducuntur.

OBJECTIS primò, ex hac augmenti gratia constitutione sequi videtur, melius esse ut quis actus pios & meritorios sæpè interrumpat, & non in eodem actu diu persistat, cum secundum nos in primo instanti, quo actus producitur peculiaris semper gratia conferatur, & plus quam

Moralis estimatio magis fertur ad primâ actus productionem, quam ad continuationem

VII.
Novus conatus actui additus novum exigit primum.

Hic conatus vel novum gradum addit, vel amissum restituit.

VIII.
Declaratur quo pacto pro tempore continuationis respondeat actui primum divisibile.

Idem quoad hoc est de gratia & qualitativus naturæ libet.